

ПЕТЬКО Людмила Василівна

кандидат педагогічних наук, доцент Національного педагогічного
університету імені М.П. Драгоманова

ФОРМУВАННЯ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ШЛЯХОМ СТВОРЕННЯ ПРОФЕСІЙНО СПРЯМОВАНОГО ІНШОМОВНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТУ (НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ НОВЕЛИ О'ГЕНРІ «ОСТАННІЙ ЛИСТОК»)

Автор розглядає формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету шляхом залучення студентів до читання художніх творів, в яких піднімаються духовні цінності людини. На прикладі новели О'Генрі «Останній листок» автор показує шляхи розвитку духовності студентів у процесі вивчення іноземної мови засобами роботи з художнім текстом.

Ключові слова: виховання, духовні цінності, студенти, університет, професійно спрямоване іншомовне навчальне середовище.

Формування професійно спрямованого іншомовного навчального середовища (ФПСНС) передбачає шляхом залучення інноваційних принципів організації навчального процесу, використання таких прийомів і засобів професійно орієнтованого підходу [8, с. 89] у навчанні іноземним мовам, які спрямовані на підготовку майбутніх випускників університетів до майбутньої професії, містить великі виховні можливості – розвиток у студентів моральних, життєстверджувальних, культурних, естетичних цінностей, виховання у них людської великодушності, ширості, самовідданої дружби, людяності, співчуття, самопожертви, любові до мистецтва.

І як ніколи у сьогоденні актуальними є влучні вирази великого майстра новели О'Генрі: «*Прагнути бути Людиною, незважаючи на всю жорстокість навколишнього світу, і це можливо...*» («Останній листок») або «*Одна з найвеличніших книг світу – це щоденне життя, яке нас оточує*» («Ніч прорахунків»).

Тому, розглядаючи аспект світоглядно-культурологічної матриці сучасного вчителя відповідно до суспільних ідеалів і можливостей сучасної соціальної практики, теоретичної концептуалізації науково-методологічного наповнення аналізу аксіологічних аспектів євроінтеграції освіти України, професор В.І.Гончаров, охарактеризував її як багатовекторну систему, що відбиває нагальну потребу в утвердженні гуманістичних особистих і соціальних вартостей, які слугуватимуть бар'єром ринкової експансії в освіту [5, с. 27].

Навчання іноземних мов (ІМ) провідним стрижнем окреслює необхідність використання «виховних можливостей навчального матеріалу та спеціальних прийомів роботи з ним, завдяки чому формуються відповідні суспільно-політичні погляди учнів, апочуття, ставлення до морально-етичних категорій, до навколишнього світу і т.п. [8, с. 469]. Водночас, В.Гаманюк зазначає, що навчання майбутніх фахівців немовних спеціальностей іноземної мови сприяє формуванню необхідної інтелектуальної та моральної бази особистості, які необхідні для її професійного саморозвитку [4, с. 173]. Як слушно наголошує І.О.Степанець, «досягнення керованості процесом формування ціннісних орієнтацій студентської молоді найбільш імовірно на рівні формування цілісної особистості, оскільки система виховання передбачає, перш за все, вплив на конкретну особистість [13, с. 205]», на що ми і скеровуємо у своїй діяльності процес навчання ІМ шляхом створення професійно спрямованого навчального середовища на практичному занятті з ІМ з чітко визначеними практичною, освітньою, розвивальною, виховною та професійно орієнтованими цілями.

Утім, А.І.Мельник розглядає професійно орієнтоване навчання як «підхід до навчання ІМ, що побудований на потребах тих, хто навчається», і розглядає його ефективним засобом отримання додаткових знань з обраної спеціальності, одним із шляхів використання набутих знань у професійній діяльності. Широке використання у навчальній роботі професійно орієнтованих текстів, за

визначенням автора, «формує інтерес студентів до вивчення ІМ, з яким пов'язані значні резерви підвищення ефективності навчання ІМ в умовах відсутності іншомовного середовища [7, с. 22]».

Тому метою нашої статті є саме створення професійно спрямованого іншомовного середовища в умовах університету та формування духовних цінностей студентської молоді шляхом залучення їх до читання художніх творів.

Маючи багатолітній досвід викладання іноземної мови, зазначимо, що у сучасних підручниках (як для загальноосвітніх навчальних закладів, так і для вищої школи, коли останнім часом перевага надається оксфордським навчальним посібникам), на жаль, відсутні тексти для читання, в яких піднімаються виховні питання, звеличуються духовні цінності, переплітаються міжпредметні зв'язки. На нашу думку, це пов'язано з тим, що за кордоном видання навчальних книг з ІМ поставлено видавництвами на «конвейер», спрямоване на різні країни світу, де по-різному розуміються ціннісні орієнтації особистості, ідеали, існують свої національні герої, по-різному трактується виховний процес молоді. До того ж «зниження інтересу молоді до книги, мистецтва, змістовного дозвілля, культури загалом активізує споживацький настрій, орієнтований передусім на швидке збагачення та сферу розваг. Це нівелює такі цінності, як честь, совість, гуманізм, натомість поширюються меркантилізм та егоцентризм [5, с. 24]». У свою чергу, досягнення керованості процесом формування ціннісних орієнтацій студентів «найбільш імовірно на рівні формування цілісної особистості [13, с. 205]» у створеному педагогом професійно орієнтованому іншомовному навчальному середовищі.

Тому, враховуючи вищесказане, ми пропонуємо використовувати на практичних заняттях з ІМ у вищій школі новелу О'Генрі «Останній листок» (*The Last Leaf*), написану у 1907 р., але проблеми, які порушуються автором у творі, надихають кожну людину на переосмислення своєї суті. Тому ми цілком згодні із І.О. Степанець, що важливою складовою навчально-виховного процесу у вищій школі є формування і розвиток духовної культури студента, яку розглядають як «інтегральну якість, що представляє цілісність особистості та її прагнення до духовного саморозвитку [13, с. 202]».

При цьому слід врахувати, що формування духовності студентів відбувається під впливом різноманітних умов, серед яких автор визначає такі: 1) організація навчально-виховного процесу відповідно до вимог принципу індивідуального підходу до студентів та толерантності, 2) інтеграція навчання, активне використання міжпредметних зв'язків з метою забезпечення багатогранності розвитку особистості, 3) урахування особливостей суспільної природи людини, відповідно – виховання майбутніх учителів і вихователів у системі міжособистісних взаємин (у колективі й через колектив), 4) максимального стимулювання активності студентів у навчальній та позааудиторній роботі, прилучення їх до скарбів національної та світової культури [13, с. 202].

Зазначимо, що вітчизняні методисти з навчання іноземним мовам (за підручниками яких вивчалася англійська мова в Україні не одне десятиліття) В.М. Плахотнік [11, сс. 99–102], Н.К.Скляренко [1, сс. 240–246] включали до авторських підручників адаптований текст даної новели частково або повністю, робота з яким, дає можливість охопити широке коло методичних засад формування іншомовної комунікативної компетентності: мовної, мовленнєвої, лінгвосоціокультурної, навчально-стратегічної компетентностей [8, сс. 175, 192, 280, 418, 443].

Т.О. Вдовіна зазначає, що одним із шляхів виховання студента як суб'єкта діалогу культур є читання іншомовних художніх текстів (ХТ), яке забезпечує реалізацію трьох взаємопов'язаних компонентів навчання іноземної мови: користування мовою, усвідомлення природи мови, розуміння іноземної та рідної культур. Засобами ХТ, що впливають на процес навчання читання в аспекті міжкультурного спілкування, є його естетичний та соціокультурний потенціали. Включення естетичних і соціокультурних знань у процес соціально спрямованої комунікативної діяльності, якою виступає читання, є важливим чинником засвоєння іноземної мови, з одного боку, і процесом гуманістичного становлення особистості – з іншого. Отже, реальні можливості для формування майбутнього вчителя як суб'єкта діалогу культур закладені як у самому процесі читання, автор розглядає як комунікативно-пізнавальну діяльність, так і в природі іншомовного ХТ, що зумовлюється його естетичним та соціокультурним потенціалами. Вирішення проблеми навчання студентів читання ХТ, зумовленого соціальним замовленням суспільства, на думку науковця, полягає у цілеспрямованому розвитку їхньої читальської компетенції [3, с. 3–4].

На нашу думку в умовах університету доцільно до організації практичних занять з ІМ за професійною спрямованістю включати автентичний текст новели «Останній листок» О'Генрі [15], тому що «автентичність сприяє створенню реальних ситуацій, мотивує спілкування через спілкування [10, с. 12]», коли навчання ІМ

проходить на базі ситуацій (по тексту), що можна прослухати шляхом демонстрації уривків з фільму «The Last Leaf» [16] у виконанні носіїв мови. Студенти спілкуються, спираючись на аудіо- і відеозразки, що, безумовно, несе величезний виховний потенціал, а також описані нами нижче педагогічні умови створення професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища (ПОНС), форми і методи навчання забезпечуть стратегії організації заняття з ІМ, певною мірою задовольняють духовні, емоційні, інтелектуальні, творчі, естетичні потреби сучасного студентства, спрямує на переосмислення його ставлення до мистецтва, яке надає натхнення і радість, пробуджує до життя.

Безумовно, що назва будь-якого художнього твору багатогранна. Назва твору для письменника знаходиться у тісному зв'язку з об'єктом зображення, з конфліктом, сюжетною лінією, центральною ситуацією, героями, з формою розповіді, з присутністю у творі авторської інтонацією. Так і назва новели «Останній лист» («The Last Leaf», 1907) американського письменника О'Генрі відіграє велику роль у розумінні цього твору, будучи «яскравим образом-символом», який визначає характер героїв і характеризує вчинки персонажів. Образ «останнього листа» у новели О'Генрі багатозначний: листя плюща виступає безпосереднім учасником новели, а також несе символ-ідею цього твору. До того ж саме образ плюща має стільки значень, що освітлює майже усі грані новели. Образ листя плюща має алегоричний смисл і володіє комплексом асоціативних значень. Тому В. Перцева пропонує символізм окремого образу розглядати не окремо від сюжета твору та інших образів, а в їхній сукупності й взаємодії [9, с. 81–82].

О'Генрі для назви новели вибрав листок плюща, саме ця рослина пронизує увесь сюжет, в образ якої автор заклад певний символічний смисл.

У літературі, присвяченій символам рослин, ця вічнозелена рослина, до речі у багатьох культурах, християнстві також, означає безсмертя і стійкість до життя, уособлення життєвої сили завдяки гнучкості й здатності чиплятися за підпорки і плестися. До речі, ця особливість пояснює його значення як символу жіночої потреби у захисті, хоча форма листя плюща ідентифікує рослину як чоловічий символ. До того ж плющ символізує дружбу, відданість, залежність, прихильність, симпатію, вірність і вічне життя [12]. Але здатність рослини обвивати живе дерево, що призводить до його загибелі, у часи середньовічного християнства стало символом безпомічності, необхідності підтримки. Саме про ці духовні цінності і йдеться у новелі «Останній листок» О'Генрі.

Утім, повертаючись до розгляду особливості у використанні символу плюща О'Генрі, ми погоджуємося з думкою В. Перцевої щодо його «багатошаровості й складності»: символ плюща містить потрібне значення, тобто «усі історично накопичені тлумачення і відтінки [9, с. 85]».

Пояснимо. Образ молоді художниці Сью вводить у простір розповіді тему сильної любові й прихильності до своєї подруги Джонсі (1). Хвора на пневмонію Джонсі – другий персонаж, у якій пронизливо звучить мотив зречення від життя (в історичній ретроспективі алегорія плюща з хворобою Джонсі – молоде зелене дерево обвите плющем (хворобою) – неминуче загине) (2).

І, нарешті, плющ як символ самовідданості й самопожертвування – Берман (3). При цьому в образі старого художника дві інтерпретації символу плюща. Друга – стара людина із сварливим характером, своїми стражданнями і тугою про нездійсненну мрію усього свого життя (намалювати неперевершений шедевр, який він коли-небудь залишить світові), але повинен заробляти на хліб дешевими рекламами, «п'є запоем» і поступово художник втратив свій талант (2).

Провівши інтертекстуальну паралель, ми визначили в контексті новели «Останній листок» О'Генрі дію принципу паралелізму і доповненості: три різних персонажі (Сью, Джонсі, Бергман), три інтерпретації одного символу і три варіанта розуміння назви новели. Таким чином, у новелі «Останній листок» назва мотивована і представляє собою емний символ, який організує усі рівні оповідання та його образну систему.

Винагідно зазначимо, що професійна підготовка майбутнього спеціаліста в умовах університета неможлива без залучення його до самостійної роботи, самоосвіти, у процесі навчання ІМ за фахом шляхом читання текстів, «домашнього читання» зокрема, що реалізується через принцип індивідуалізації (урахування індивідуальних особливостей особистості, ціннісних орієнтацій, інтересів, рівня літературної освіченості, вивлення і розвиток творчого потенціалу студента). Підкреслимо, що розглядаючи «домашнє читання» як ефективний засіб навчання ІМ за професійним спрямуванням, ми стимулюємо і організацію самостійної роботи студентів у позанавчальний час.

Г.Е. Мальковський для правильної організації домашнього читання з ІМ визначає такі умови: 1) відбір навчального матеріала. 2) поступове ускладнення завдань, відповідно специфіки і можливостям

предметна розробка, 3) співвідношення формально-навчальних операцій з розкриттям і засвоєнням ідейно-змістової сторони художнього і спеціального тексту як явища культури [6, с. 28]. Водночас, викладачем розроблюється комплекс підходів, методів, форм і способів скерованих на організаційно-методичне забезпечення та залучення студентів до самостійної навчальної роботи. При цьому, основними складовими для організації домашнього читання з ІМ виступають: 1) посиленість матеріалу з домашнього читання з ІМ (продуманий відбір літератури викладачем, складність якої не повинна перевищувати рівень підготовки студентів, доступна мова текстів, багата інформативність, повторюваність лексики, ідейна проблематика (спрямованість на розвиток особистості, її виховання, формування ціннісних орієнтацій, лінгвокраїнознавчі відомості). 2) Стимулювання студентів до її виконання передбачає роз'яснення викладачем студентам, які переслідуються цілі у процесі виконання визначених завдань, а саме: усвідомлення необхідності у самоконтролі та самооцінці своїх знань, вироблення критичного ставлення до прочитаного тексту, знаходити впевненість у здатності самостійно працювати з іншомовним текстом, розширити лінгвістичний світогляд студента, створити багатостороннє уявлення про слово, про його комбінаторні можливості (у предметі нашого розгляду – «останній листок», «плющ», «безсмерття», «жага до життя» і т.п.). При цьому студенти вчать користуватися словниками (орфографічними, енциклопедичними, двомовними, фразеологічними, словники ідіоматичних виразів, словники антонімів, синонімів). 3) Контроль результатів роботи студентів здійснюється шляхом виконання вправ, з яких самим складним є переказ тексту, як вид усної мовленнєвої діяльності, що передбачає достатньо високий рівень розвитку у студентів розумових операцій «аналіз-синтез». Виокремлення головних фактів, відсіювання другорядних, перекомпоновку частин тексту, відтворення логічного ланцюжка міркувань. Тому переказ потребує певного рівня володіння ІМ, глибоких знань щодо розуміння і трактовки змісту прочитаного.

Нам імпонують запропоновані автором способи переказу тексту: 1) переказ тексту частинами (один студент починає переказ, другий продовжує з того місця, де закінчив попередній). Активізується сприйняття переказуваної частини завдяки установки студентів на подальше продовження переказу завдяки створеному професійно орієнтованому навчальному іншомовному середовищу. 2) Переказ за опорними словами, що презентуються викладачем на дошці або підготовленою відео презентацією нових слів (за текстом новели «Останній листок» [17]). Обов'язкове використання нових слів, виписаних з тексту, стимулює студентів до їх запам'ятовування, сприяє розширенню їхнього мовного портфоліо [6, с. 29].

Зазначимо, що у процесі формування ПСІНС суттєву роль відіграє «реалізація стратегії зближення лінгвосціологічних і культурологічних інокультурних знань, що неможливо без використанні у процесі навчання автентичних матеріалів [2]», тому що у будь-яких автентичних матеріалах міститься висока ступінь достовірності, що губиться в адаптованих текстах. В якості домашнього завдання ми пропонуємо студентам самостійно прочитати текст новели «Останній листок» разом з диктором [18] (читання мовчки або вголос за диктором), також подивитися художню стрічку «The Last Leaf» [16].

Як слухання диктора, так і перегляд автентичного фільму на англійській мові дають змогу «ілюструвати функціонування мови у формі, прийнятій його носіями, у природньому соціальному контексті [2]», що наближує студентів до умов реальної комунікації і забезпечує формування здатності у них розуміти іноземну мову в природних умовах. При цьому правильний вибір автентичних матеріалів дозволяє студентам зануритися у сферу міжкультурної професійної комунікації і надає можливість моделювати ситуації, що імітують умови природньої іншомовної комунікативної діяльності. Перевагу слід надавати таким матеріалам, де передаються особливості національного (у предметі нашого розгляду – американські художники, що живуть у бідному кварталі Нью Йорка), спілкування героїв новели, а також такі тексти, відеосюжети, кінострічки, що несуть професійну спрямованість (в «Останньому листку» – проблеми виховання, педагогіка, соціальна педагогіка, образотворче мистецтво, культурологія, філософія (життя–смерть)). Слід також взяти до уваги, що демонструючи конкретні явища і процеси оточуючої дійсності, відеоматеріал є не тільки носієм важливої інформації, але й впливає на «розвиток пізнавальної активності студентів, що зумовлено емоційними переживаннями, пов'язаними з тим, що відбувається на екрані [2]».

Розглядаючи теоретичний інструментарій аналізу роботи з художнім текстом у процесі навчання ІМ, ми спираємося на думку В.В.Черниш, яка розробила основи взаємозв'язаного навчання іншомовного читання й аудіювання, як одного із ефективних та перспективних засобів оптимізації процесу навчання читання й аудіювання ІМ, де автор визначає так звану «аудіокнижку» (АК)

(Audiobook), в якій текстовий матеріал художнього чи нехудожнього твору, представлений у друкованому вигляді (книжці) з ідентичним записом текстового матеріалу на електронних носіях, аудіокасеті [14, с. 3]. Аргументованим є також підхід автора до визначення функції АК художніх творів у системі традиційного навчання: 1) естетичну (впливає на емоційну сферу особистості, викликаючи естетичну реакцію/співпереживання, запускає механізми художнього сприйняття); 2) навчальну (сприяє набуттю знань, а також формуванню та розвитку іншомовних вмінь і навичок, формуванню мовної, комунікативної, лінгвокраїнознавчої, літературної компетенцій); 3) мотиваційно-спонукальну (мотивує та стимулює навчально-пізнавальну діяльність); 4) літературознавчу (знайомить із шедеврами англійської літератури, її стилями та жанрами, залучає до читання англійської художньої літератури); 5) пізнавальну (надає інформацію про країну вивчуваної мови, її народ, побут тощо засобами художньої літератури); 6) розвивально-виховну (здійснює позитивний вплив на особистість, стимулює їх творчу та соціальну активність); 7) компенсаторну (компенсує відсутність/недостатність практики мовлення, наближує навчальну діяльність до реальних умов володіння іноземною мовою, створює штучне іншомовне середовище, саме завдяки «яскравості» фонограми «залучення до іншомовного середовища буде більш-менш правдоподібним» (М.В.Ляховицький); 8) актуалізації внутрішнього уявлення (підтримуючи твердження М.В.Ляховицького В.В.Черниш вважає, що інтенсивне застосування фонограми сприяє виробленню «внутрішніх» уявлень, формує уяву, нерідко відчуття простору, співучасті в подіях, про яких згадується в мовленнєвій інформації); 9) афективну (розвиває позитивне ставлення до літератури, культури країн вивчуваних мов та до процесу вивчення іноземних мов загалом) [14, с. 7].

Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що робота з художнім текстом (як навчальним матеріалом) представляє собою різновекторний процес і виступає однією з педагогічних умов формування професійно спрямованого іншомовного навчального середовища в умовах університету.

Список використаних джерел:

1. Англійська мова у спілкуванні: підручник для 8-го класу середньої школи / [колавт. під кер. Н.К. Складенко]. – К. : Освіта, 2000.
2. Ванина Т.О. Роль аутентичних матеріалів в процесі формування міжкультурної професійно-комунікативної компетенції у студентів нефілологічних спеціальностей / Т.О. Ванина // Педагогическое мастерство: материалы III междунар. науч. конф. (г. Москва, июнь 2013 г.). – М. : Буки-Веди, 2013. – С. 124–127.
3. Вдовіна Тетяна Олександрівна. Методика навчання майбутніх учителів іноземної мови читання англійських художніх текстів : автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Тетяна Олександрівна Вдовіна. – Київ, 2003. – 23 с.
4. Гаманок Віта. Європейські освітні стандарти як орієнтир іншомовної освіти в Україні / Віта Гаманок // Педагогіка вищої та середньої школи: зб.наук.праць ; за ред. З.П. Бакум. – Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет». – Вип. 39. – Кривий Ріг : Друкарня Романа Козлова, 2013. – С. 170–177.
5. Гончаров Володимир Іванович. Світоглядно-культурологічна матриця українського вчителя : автореф. дис ... д-ра філос. наук: 09.00.10 / Володимир Іванович Гончаров. – Київ, 2013. – 34 с.
6. Мальковский Г.Е. Домашнее чтение на английском языке в неязыковом вузе / Г.Е. Мальковский // Иноземні мови : наук.-метод. журн. / засн. Київський лінгвістичний університет і вид-во «Ленвіт» ; гол. ред. С.Ю. Ніколасва. – К. : Вид-во «Ленвіт», – 2005. – № 4. – С. 28–30.
7. Мельник А.І. Навчання студентів-медиків читання професійно орієнтованих текстів англійською мовою / А.І.Мельник // Иноземні мови : наук.-метод. журн. / засн. Київський лінгвістичний університет і вид-во «Ленвіт» ; гол. ред. С.Ю. Ніколасва. – К. : Вид-во «Ленвіт», – 2005. – № 4. – С. 22–27.
8. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. Класичних, педагогічних і лінгвістичних ун-тів / О.Б. Бігич, Н.Ф. Бориско, Г.Е. Борецька [та ін.] ; за заг.ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
9. Перцева В. Символізм названня роману Грації Деледди «Площ» / В. Перцева // Актуальні проблеми філології та американські студії: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. 6–8 квітня 2011 р.: В 2 т. – Т. 1 / За заг. ред. А.І. Гудманяна, О.Г. Шостак. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2011. – С. 81–85.

10. Підтиченко Г. Виховний потенціал комунікативної методики навчання іноземної мови / Г. Підтиченко // Іноземні мови : наук.-метод. журн. / засн. Київський лінгвістичний університет і вид-во «Ленвіт»; гол. ред. С.Ю. Ніколаєва. – К. : Вид-во «Ленвіт», 2007. – № 3. – С. 12–13.
11. Плахотник В.М. Англійська мова : підруч. для 9 кл. серед. шк. – 2-е вид., доопрац. / В.М. Плахотник, Р.Ю. Мартинова, С.Л. Захарова. – К. : Освіта, 2001. – 195 с. – Альтернативна назва : English. 9/ V.M. Plakhotnyk, R.Yu. Martynova, S.L. Zakharova.
12. Плющ / Словарь символов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slovarik.kiev.ua/symbol/p/130186.html>
13. Степанець І.О. Педагогічні умови формування духовної культури студентів у педагогічних ВНЗ / І.О. Степанець // Наукові записки кафедри педагогіки : зб.наук.пр. кафедри педагогіки Харківського нац. ун-ту ім. В.Н.Каразіна. – Випуск XIX. – Х. : Видавничий центр ХНУ, 2007. – С. 200–207.
14. Черниш В.В. Навчання англійської мови та аудіювання із застосуванням аудіокнижок художніх творів (середня загальноосвітня школа з поглибленим вивченням іноземної мови) : автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Валентина Василівна Черниш. – Київ, 2001. – 21 с.
15. O. Henry. The Last Leaf / O. Henry [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.pages.drexel.edu/~ina22/+270/\\$270-texts-last_leaf.html](http://www.pages.drexel.edu/~ina22/+270/$270-texts-last_leaf.html)
16. «The Last Leaf» by O.Henry (movie). Starring Mary Huse, Peter Xifo, Demi Dustman and Jonathan Salisbury. Directed by Matt Gatlin. English Closed Captions / Subtitles added April 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=1dhs1pHyGOI>
17. «The Last Leaf» by O. Henry. Illuminated Text AP Literature [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=Zod9NsTKdhc>
18. «THE LAST LEAF» – the classic short story by O. Henry, presented by classic-tales.net / Classic Tales of Hope and Courage: Selected Masterworks, Annotated for Modern Adventure Seekers [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=AJBVNПbgMU>

Аннотация

Петько Л.В. Формирование духовных ценностей студенческой молодёжи путём создания профессионально ориентированной иноязычной учебной среды в условиях университета (на примере изучения новеллы О'Генри «Последний лист»)

Автор рассматривает формирование профессионально ориентированной иноязычной учебной среды в условиях университета путем привлечения студентов к чтению художественных произведений, в которых поднимаются духовные ценности человека. На примере новеллы О'Генри «Последний лист» автор показывает пути развития духовности студентов в процессе изучения иностранного языка средствами работы с художественным текстом.

Ключевые слова: воспитание, духовные ценности, студенты, университет, профессионально ориентированная иноязычная обучающая среда

Summary

Pet'ko L. The formation of the spiritual values of students' by creating professionally oriented foreign language learning environment in the conditions of the university (for example of studying a short story «The Last Leaf» by O. Henry)

The author examines the formation of professionally oriented foreign language learning environment in the conditions of the university by engaging students in reading fiction, which raised the spiritual values of man. The author gives as example a short story «The Last Leaf» by O. Henry by showing students how to develop spirituality in the process of learning a foreign language means working with a literary text.

Key words: education, spiritual values, students, university, professionally oriented foreign language learning environment